

dokument, hvarigenom någon formligen utnämnes att sålunda förestå en syssla, o. s. v.

FÖRORDNING, f. 2. 1) Hvad som förordnas eller blifvit förordnad: a) Af regering eller annan behörig myndighet utgifven stadga till efterrättelse för dem som vederbör, angående lagarnes verkställighet eller sådana ämnen, som icke kunna blifva föremål för lagstadgande. *Regeringen har utgifvit en f. om fiskerättighet. Kongl. f-en af d. 5 Okt. 1830.* — Syn. Kungörelse, Författning, Edikt, Påbud. — b) Af enskilt person gifven föreskrift. *Det har blifvit gjordt efter hans f.* — Syn. Förordnande, Föreskrift. — 5) Det skrifna eller tryckta dokument, som innehåller, hvad af regering &c. förordnad blifvit. *En skrifven, tryckt f. En samling af f-ar.*

FÖRORSÅKA, förörsåka o. förörsåka, v. a. 1. Vara orsak till. *F. någon skada, bekymmer. F. sig sjelf ledsamheter. Detta f-de, att . . .* — Syn. Orsaka, Verka, Föranleda, Alstra, Frambringa, Framalstra, Medföra, Framkalla, Föda, Välla, Förvålla. — *Förörsåkande*, n. 4.

FÖRORT, förört, m. 3. (t. *Vorort*) Hufvudstad i en schweizisk kanton.

FÖRORÄTTA, förörätt, v. a. 1. Tillfoga oförrätt. *F. någon.* — Syn. Se *Förfördela*. — *Förörättande*, n. 4.

FÖRPAKTA, förpäckta, v. a. 1. Se *Arrendera*. — *Förpaktande*, n. 4.

FÖRPAKTARE, m. 3. Se *Arrendator*.

FÖRPAKTNING, f. 2. 1) Handlingen, då man förpaktar. — 2) Se *Arrende*.

FÖRPANTA, förpanta, v. a. 1. Gifva pant-rätt till någon. Brukas i fråga om fast egendom. *F. sina egendomar till någon.* — Syn. Gifva in-teckning i. — *Förpantande*, n. 4.

FÖRPANTARE, m. 3. Den, som förpantar eller förpantat något.

FÖRPANTNING, f. 2. 1) Handlingen, då något förpantas. — 2) Det rättsförhållande, då egendom blifvit till någon förpantad. — 5) Förpantad egendom.

FÖRPANTNINGSGODS, n. 3. (mindre brukl.) Förpantadt gods, in-tecknad egendom.

FÖRPASSA, förpassa, v. a. 1. 1) Förse (person) med pass, (vara som skall forslas, fraktas) med förpassning (bem. 2). *F. en fänge till annan ort. Dessa varor äro vederbörligt f-de.* — 2) (fig.) Bortskicka. *F. en misstänkt person till Siberien. F. till evigheten, till andra verlden, döda.* — *Förpassande*, n. 4.

FÖRPASSNING, f. 2. 1) Handlingen, då någon eller något förpassas. — 2) Ett af tulltjensteman utgifvet skriftligt betyg, att varor obehindradt få föras vidare. — Syn. Varupass, Förpassningsedel.

FÖRPESTA, förpösta, v. a. 1. 1) Smitta med pesten; uppfylla med pestämne eller för helsen skadliga dunster. *Ett fartyg ifrån Antwerpen medförde bomull, som f-de hela staden. Liken efter de fallna f-de luften.* — 2) (fig.) Uppfylla med stank, elak lukt. *Denna snuskiga människa skulle snart f. rummet.* — *Förpestande*, n. 4.

FÖRPJES, förpjäs, m. 3. 1) Teaterpjäs, som på samma afton gifves först på en teater. — *Mot-sats*: Efterpjäs. — 2) Se *Förspel*, 2.

FÖRPLIGTA, förpligta, v. a. 1. Göra pligtig, skyldig; ålägga som pligt, skyldighet. *Vårt gifna löfte f-r oss dertill. Hedern f-r honom att göra det.* — Syn. Förbinda, Förpligtiga, Ålägga, Bjuda, Måna.

FÖRPLIGTANDE, n. 4. Handlingen, hvarigenom någon förpligtas.

FÖRPLIGTELSE, f. 3. Förhållandet, att man är förpligtad till något. *Det är för alla en f. att tala sanning.* — Syn. Se *Förbindelse*, 2, e.

FÖRPLUMPA SIG, förplumpa, v. r. 1. (Egentligen: Göra en plump, då man skrifer) Af oaktsambet, tanklöshet eller dumbet begå något groft fel, misstag, i tal eller handling. *F. sig i sitt tal.* — Brukas i familjer stil. — Syn. Se *För-gå sig*.

FÖRPLÄGA, förpläga, v. a. 1. 1) Gifva mat och dryck åt någon, så att han blir mättad och otörstig. — 2) Sörja för, att en trupp manskap erhåller de till dess underhåll bestämda näringsmedel och dryckesvaror. *F. en trupp. F. arbetsmanskap.* — *Väl f-d* brukas nästan adjektivt i samma mening som: Väl beskänkt.

FÖRPLÄGANDE, n. 4. Handlingen, då man förplägar; händelsen, omständigheten, att någon förplägas.

FÖRPLÄGNING, f. 2. 1) Se *Förplägan*. — 2) Mat och dryck, hvarmed någon förplägas.

FÖRPORT, förpört, m. 2. Port framför en annan inre.

FÖRPOST, förpöst, m. 3. Soldat, tillhörande en fältvakt och utställd ett stycke framför denna, närmast intill fienden, för att göra larm, i händelse af öfverrumpling.

FÖRPROVIANTERA, ----tèra, v. a. 1. Se *Proviantera*.

FÖRPUFFA, förpuffa, v. n. 1. (kem.) Se *Detonera*.

FÖRPUFFNING, f. 2. (kem.) Se *Detonation*.

FÖRPÅLA, förpåla, v. a. 1. Förse, befästa med pålar eller palissader. — *Förpålande*, n. 4.

FÖRPÅLNING, f. 2. 1) Förseende, befästade med pålar. — 2) Pålar, hvarmed något blifvit befästadt.

FÖRQVICKA, förkvicka, v. a. 1. (kem.) Se *Amalgamera*. — *Förqvickning*, f. 2.

FÖRQVÄFNING, f. 2. Handlingen, då man förqväfvär; händelsen, omständigheten, att någon eller något förqväfväves (både i egentl. o. fig. mening). *Dö af f.*

FÖRQVÄFVA, förkväva, v. a. 2. 1) Qväfva till döds. *Amman f-de barnet. F. sitt foster.* — 2) (fig.) I grund tillintetgöra, utrota. *Ogräset f-ver sågen. Despotismen f-ver människans ädlare anlag.* — Syn. Se *Undertrycka*. — *Förqväfvande*, n. 4.

FÖRR, adv. 1) (i fråga om tid) a) Tillföre. *F. i världen. F. var han dräglig, nu är han odräglig.* — Syn. Se *Tillföre*. — b) Förut, före. *Komma f. än en annan. Han stannade ej f. än i Paris. Jag kunde ej skriva honom till f. än den tionde. Ju f. dess hellre, så fort som möjligt. F. eller sednare, någon gång framdeles, t. ex.: Det skall f. eller sednare komma till brytning emellan det gamla och det nya.* — Syn. Snarare, Fortare. — 2) Hellre. *Jag vill f. dö än göra det. F. lida allt, än tåla en fläck på sitt namn.* — Syn. Se *Hellre*. — *Förr än*, konj. Se *Förrän*.

Förr är att betrakta som komparativt adverb af *Före*.

FÖRRE, m. **FÖRRA**, f. o. n. adj. kompar. af *Före*. 1) Som näst föregått någon sednare, närvarande tid, tidsföljd, händelse eller person. *F-a veckan, året. I f-a tider, förr i världen. I mitt f-a bref. F-a regeringen. F-a gången. F-e*